

THE ROLE OF VARNA AND BOURGAS AIRPORTS FOR THE DEVELOPMENT OF MARITIME TOURISM

Abstract: Tourism is a priority and leading sector for the Bulgarian economy. Varna and Burgas airports occupy a unique place in Bulgaria, acting as a crossroads between West and East, between North and South. The main purpose of the report is to explore and reveal their role in improving maritime tourism and the importance of air transport for tourist flow on the northern and southern shores of the Black Sea. The main tasks of the report are aimed at revealing the trends for future development of the region and the barriers that have a negative impact on them. The possibilities for solutions related to the problem are also outlined.

Author information:

Galina Todorova

Assoc. Prof., PhD

Higher Air Force School G. Benkovski, Dolna Mitropolia

✉ galibs@abv.bg

🌐 Bulgaria

Keywords:

tourism, airports, air transport.

Въведение

Туризмът е приоритетен и водещ отрасъл на икономиката на България. Летищата Варна и Бургас заемат уникално място в територията на страната, изпълнявайки ролята на кръстопът между Изтока и Запада, между Севера и Юга.

Основната цел на доклада е да изследва и разкрие тяхната роля за подобряване на морския туризъм и значението на въздушния транспорт за туристопотока по северния и южния бряг на Черно море.

Основните задачи на доклада са насочени към разкриване на тенденциите за бъдещо развитие на региона и към бариерите, които оказват негативно влияние върху тях.

Отрасъл „Туризъм“ и роля на морските летища

Въздушният транспорт и летищата са от особено значение за развитието на отрасъл „Транспорт“, но те косвено са свързани и с отрасъл „Туризъм“ в България. Значението на туристическия отрасъл се обуславя от ролята и дейностите, които изпълнява. Тази роля е многостранна, а дейностите му имат голямо обществено и икономическо значение за страната ни, отразяващи се пряко и косвено в социалната и трудова заетост на населението, както и в културната и финансовата дейност на страната. Известно е, че богатият турист и изобщо богатият човек цени своето време. Всички знаем сентенцията, че времето е пари, но и не само! В момента в глобализирания свят стресът е този фактор, който намалява качеството на живот и води до нови болести като „Бърнаут“ (или „прегаряне“) на крайно емоционално изтощение, изразяващо се най-вече по отношение на работата ни. Характерни са чувства като апатия, липса на професионална мотивация, пристъпи на гняв, пасивна агресия и всеобхватно усещане на неудовлетвореност¹, които доказано най-бързо изчезват посредством туризъм и положителни преживявания. Ето защо осигуряването на високо качество на преживяването се определя от

¹ Какво е бърнаут и как да се справим с него? - <https://pulsehealth.bg/kakvo-e-burnout-i-kak-da-se-spravim-s-nego/>

приемащата страна и среда, чрез културата, потапянето в местните забележителности, традиции на хората предоставени от туроператорите.

У нас са развити всички видове туризъм, но през летния сезон най-силно застъпен е морският туризъм. Автори, като Ц. Тончев и М. Бъчваров подчертават – „икономическото значение на туризма се осъществява чрез предлагане на туристически и други услуги, а също – макар и това да не е типично – чрез предлагане на определени стоки (сувенири, предмети на изкуството и др.) Туристическите услуги обикновено нямат материален характер, напр. нощувка, екскурзия, развлечения. Дори да са с материален характер (напр. блюдата в заведенията за хранене), предлагането се свързва с определена атмосфера и нематериални услуги (да речем музикална програма в ресторанта).“² Към тези типични характеристики на отрасъл туризъм отнасяме и мнението на Ф. Велес и Л. Бешерел³, свързано със световната организация по туризъм, която различава три форми на туризъм: вътрешен туризъм - жители на дадена страна пътуващи из нея; входящ туризъм – нежители на дадената страна, пристигащи в нея и изходящ туризъм – жители пътуващи в други страни.

Независимо от формата на туризъм предпочитаният транспорт за по-голяма част от туристите от дома до съответната туристическа дестинация и обратно е въздушният транспорт, дължаща се на предимствата на този вид транспорт – бързина и комфорт. За летищата Варна и Бургас статистиката сочи:

Таблица 1. Пътнико поток на летища Варна и Бургас 2017-2020 година

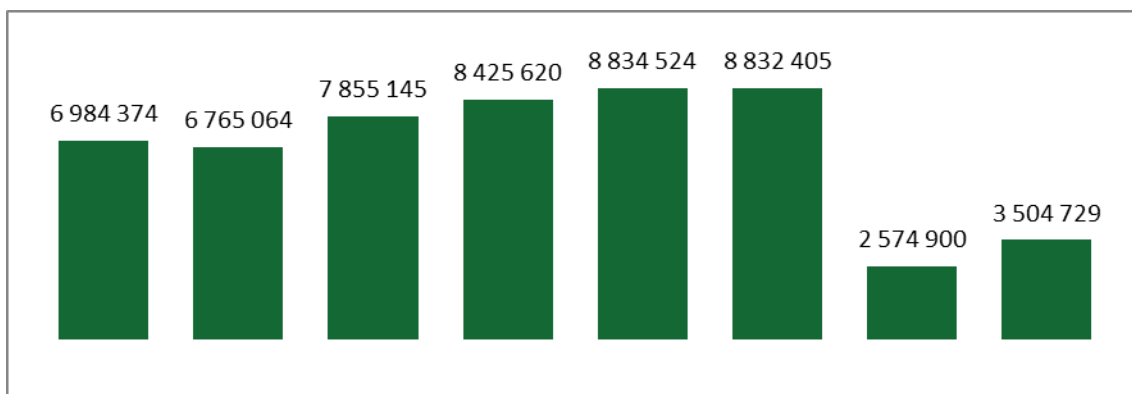
Летище Варна	Пътници 2017	Пътници 2018	Пътници 2019	Пътници 2020
Излитаци(качили се на борда)	974,209	1,134,223	936,039	310,329
Кацащи(слизащи от борда)	975,185	1,131,386	1,034,891	308,051
Всичко:	1,949,394	2,265,609	1,970,930	618,380
Летище Бургас	Пътници 2017	Пътници 2018	Пътници 2019	Пътници 2020
Излитаци(качили се на борда)	1,473,897	1,627,674	1,427,105	206,940
Кацащи(слизащи от борда)	1,478,549	1,628,849	1,431,772	206,975
Всичко:	2,952,446	3,256,523	2,858,877	413,915

Източник : ГД „ГВА“

Тази тенденция на спад през 2020 се дължи на ковид-пандемията и световната криза в авиацията, характерна за всички летища у нас и по света. По статистически данни през периода януари – ноември 2021 г. общият брой туристически посещения на чужденци без транзит в България е 3 504 729, а пренощувалите в места за настаняване чуждестранни туристи са над 1,8 млн. Увеличението на общия брой туристически посещения на чужденци за първите 11 месеца от 2021 г. спрямо същия период на 2020 г. е 36,1%.

² Бъчваров, М., Тончев, Ц. „ Основи на туризма”, Издателство „Тилиа” 1996 г., с.7

³ Велес, Ф., Бешерел,Л., „Международен туризъм”, Мегабул 1998 г, с.2

Източник: НСИ

Фигура 1. Туристически посещения на чужденци в България през периода януари – ноември (брой)

Предпочитанието на туристите от въздушният транспорт издигат ролята на летищата като основен център на обслужването на пътници и транспортиране на бързо развалящи се стоки. Това се отнася и за нашите две морски летища, обслужващи туристи по нашия черноморски бряг. Повечето от гостите на летищата Варна и Бургас са туристи, предпочитащи морския туризъм поради три причини: хубава черноморска плажна ивица, евтини цени на нощувките в повечето хотели и достъпни атракции. Капацитета на основните ни морски курорти е много добър, което е видно от таблица 1.

Таблица 2. Дейност на националните курортни комплекси (НКК) по българското Черноморско крайбрежие през 2018 г.

Национални курорти	Места за настаняване	Легла	Капацитет
Албена (Балчик)	36	17 514	2 598 680
Дюни (Созопол)	5	3 916	493 298
Златни пясъци(Варна)	110	43 710	7 410 938
ММЦ - Приморско	3	1 489	217 287
Св. Константин и Елена (Варна)	51	8 394	1 677 788
Слънчев бряг(Несебър)	160	63 151	8 781 761
Елените ¹	7	3 440	483 560
ОБЩО НКК	372	141 614	21 663 312

Източник: Морски пространствен план на Република България 2021-2035

Така очертаният капацитет в комбинация с достъпни атракции са залог за увеличаване ръста на туристите. Постигнатите резултати са несъпоставимо по-високи спрямо летен сезон 2020 г. – за периода от май до 22 август 2021 г. общият брой туристи нараства с около 1,6 млн., или с над 70%, спрямо същия период на 2020 г. Ръстът на българските туристи е с над 50%. Чуждестранните туристи се увеличават над два пъти.⁴

⁴ Българският туризъм се измъква от хватката на пандемията-
<https://www.investor.bg/analizi/85/a/bylgarskiiat-turizym-se-izmykva-ot-hvatkata-na-pandemiiata-342463/>

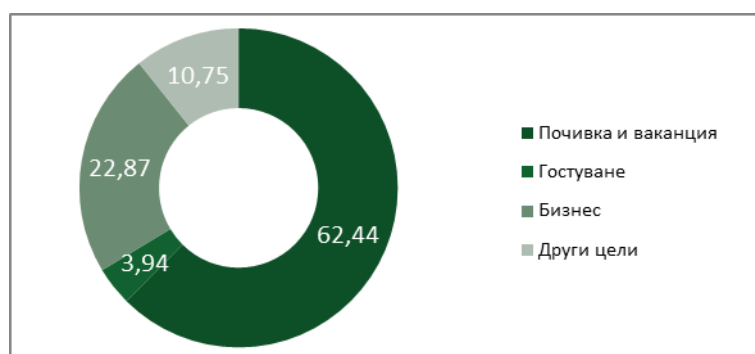
Таблица 3. Най-посещавани обекти по българското Черноморско крайбрежие

Селище	Атракция/обект на интерес	Селище	Атракция/обект на интерес
Шабла	Шабленско езеро	Долни чифлик	Резерват Камчия
Каварна	Археолог. и прир. резерватКалиакра	Несебър	Аква Парадайз - Равда -Несебър
Каварна	Археологически резерватЯйлата	Несебър	Аквапарк Кубан - к.к.Слънчев бряг
Каварна	Природен резерватТауклиман	Несебър	Екшън аквапарк - к.к.Слънчев бряг
Каварна	Трейшън Клифс - голф клуб	Несебър	З.м. Иракли до с. Емона
Балчик	Аквамания (к.к. Албена)	Несебър	Резерват Стария Несебър(Юнеско)
Балчик	Блексирама - голф клуб (носКалиакра)	Поморие	Резерват Старите поморийски къщи
Балчик	Дворецът в Балчик	Поморие	Тракийска гробница Кухатамогила
Балчик	Конна база	Бургас	Акве Калиде - античен град
Балчик	Лайтхаус голф	Бургас	Атанасовско езеро -резерват

Източник

<https://www.bulgariatravel.org,>

У нас статистиката сочи увеличение при посещенията с цел почивка и ваканция, като са реализирани 2 188 329 посещения и ръст от 63,5%. Посещенията с цел гостуване са 138 148. Посещенията с цел бизнес туризъм са 801 622, като те се увеличават с 16,6%. Посещенията с други туристически цели са 376 630.

Източник: НСИ

Независимо от вида туризъм пътят към устойчив туризъм започва с организирането и пътуването от избраната авиокомпания и посрещането на летището и след това изпращането от летището. Нашите морски летища работят с „повече от 100 български и международни авиокомпани, опериращи чартърни и редовни полети. Над 170 дестинации в Европа, Азия и Африка“. По-важните им топ 20 дестинации са: София, Москва, Лондон, Тел Авив, Виена, Истанбул, Дюселдорф, Лайпциг, Катовице, Франкфурт, ХанOVER, Варшава, Прага, Кьолн, Мюнхен, Берлин, Хамбург, Санкт Петербург, Щутгарт, Познан. Летище Варна и летище Бургас обслужват повече от 5,5 милиона пътници на година. Повече от 41 000 полета на година.“⁵ „Постигнатите резултати са несъпоставимо по-високи спрямо летен сезон 2020 г. – за периода от май до 22 август 2021 г. общият брой туристи нараства с около 1,6 млн., или с над 70%,

⁵ Летища - <https://www.fraport-bulgaria.com/bg.html>

спрямо същия период на 2020 г. Ръстът на българските туристи е с над 50%. Чуждестранните туристи се увеличават над два пъти.“⁶

Заключение

Морските летища са движеща сила и катализатор за икономиката на страната ни. От тяхната дейност зависи работата и на много други сектори, както и надеждността и ефективността на системата за въздушен транспорт. Доброто обслужване и цялостна дейност на летищата подобряват предлагания туристически продукт. Ефективността на системата за въздушен транспорт косвено подпомага отрасъл туризъм и го нарежда като един от водещите и носещи приходи за българската икономика!

References:

1. Bachvarov, M., Tonchev, Ts. „, Osnovi na turizma“, Izdatelstvo „Tilia“ 1996 g.;
2. Veles, F., Beshereh, L., „Mezhdunaroden turizam“, Megabul 1998 g.;
3. Kakvo e burnout i kak da se spravim s nego?- <https://pulsehealth.bg/kakvo-e-burnout-i-kak-da-se-spravim-s-nego/>;
4. Balgarskiyat turizam se izmakva ot hvatkata na pandemiyata - <https://www.investor.bg/analizi/85/a/bylgarskiyat-turizym-se-izmykva-ot-hvatkata-na-pandemiiata-342463/>;
5. Letishta - <https://www.fraport-bulgaria.com/bg.html>

⁶ Българският туризъм се измъква от хватката на пандемията- <https://www.investor.bg/analizi/85/a/bylgarskiyat-turizym-se-izmykva-ot-hvatkata-na-pandemiiata-342463/>